

Laiškai LIETUVIAMS

1950 m.

birželio (June) men.

Vol. 1 No. 5

Mūsų laikų herojė

Šių metų birželio 25 diena Romoje. Jau nuo pat ryto minių minios plaukia į Šv. Petro baziliką. Ne tik milžiniškoje bazilikoje, bet ir didžiulėje Šv. Petro aikštėje knibždėte knibžda tūkstančiai žmonių. Netoli altoriaus garbės vietose sėdi kardinolai, aukščiausi valstybės vyrai ir užsienio diplomatai. Nežinia, ar labiau turėtų didžiutis ši sena bazilika, susilaukus tiek garbingų svečių, ar šie svečiai, galėdami šiandien būti šioje garbingoje bazilikoje. Bet nė vienam, tur būt, net nė į galvą neateina kokia nors pasididžiavimo mintis. Nuaidėjus per bažnyčią Popiežiaus dekreto garsams, visi nulenkia galvas ir klaupia pagarbinti paprastą kaimo mergaitę, dar tik prieš kelias dešimtis metų mirusią mažame Neptūno miestelyje, netoli Romos. Šiandien jai teko aukščiausia altorių garbė — ji iškilmingai paskelbta šventąja.

Jos motina Assunta Goretti buvo neturtinga našlė, turėjo tik labai mažą sklypeli žemės prie Neptūno miestelio, apie 20 mylių nuo Romos. Iš viso ji susilaukė septynių kūdikių, bet kai kurie mirė dar visai maži. Vaikų negalėjo leisti į mokslą, bet stengėsi jiems įdiegti Dievo meilės ir doros

jausmus. Daugiausia džiaugsmo ir paguodos motinai teikė dvylikmetė Marytė. Nors ji buvo dar tokia jauna, bet savo protu ir elgesiu jau atrodė pilnai subrendusi. Džiaugėsi ir kaimynai, matydami šios mergaitės pavyzdinę elgesį, angelišką skaistumą. Daugelis ją angeliuku vadindavo.

Bet jos grožis ir skaistumas ne visiems sukėlė tokių kilnių jausmų. Netoli gyveno našlys Serenelli, kurs turėjo sūnų Aleksandrą, jau subrendusi, bet visai neišauklėta, pasileidusi vaikėža. Kaip Marijos Goretti dvasinis penas buvo gražūs motinos pamokymai ir malda, taip Aleksandras Serenelli nuodijo savo sąžinę pornografiškais laikraščiais ir biauriausiomis iliustracijomis. Jau seniai jo aistros degė, žiūrint į šią gražią mergaitę, į ši žemės angelą. Ieškojo progos, kada galės ją vieną rasti namie ir pagaliau sulaukė. Kaip tigras puolė prie savo aukos, bet pajuto energingą ir griežtą mergaitės pasipriešinimą. Mėgino ją nugalėti, bet nepasisėkė. "Aleksandrai, tai yra nuodėmė, jokių būdu to negalima daryti, jei darytum, eitum į pragara..." Sužvėrėjusi Aleksandrą šie žodžiai dar labiau supykino ir suerzino. Matydamas, kad mergaitė nenusileis, jis nutveria ją ir pradeda badyti jos kūną ilga yla, kurią buvo tyčia atsinešęs. Nieko negelbsti mergaitės šauksmas ir vaitojimas; jis, lyg netekęs proto, bado jos kūną ir liaujasi tik tada, kai ta, netekusi sąmonės ir visa paplūdusi krauju, krenta prie jo kojų ant žemės.

Parbėgusi iš darbo motina randa savo mylimą dukrelę, gulintį kraujo klane. Vaitodama klausia, kas atsitiko, ir Marytė silpnu balseliu papasakoja, kad Aleksandras, jai nesutikus daryti negražių dalykų, taip ją sužalojo. Tuoj buvo nuvežta į ligoninę, lydint apsiašarojusiems kaimynams ir jau dabar ją garbinant, kaip šventąją. O vedant Aleksandrą į kalėjimą, reikėjo policijai saugoti, kad įtūžę ir pasipiktinę žmonės jo nenulinčiuotų.

Gydytojai, norėdami išgelbėti mergaites gyvybę, darė skaudžiausias operacijas. Marytė kantriai kentėjo, melddamasi už savo budeli ir iš širdies jam atleisdama. Jos maldos Dievas išklaušė, Aleksandras

dar ir dabar gyvena, kapucinių vienuolyne atgailaudamas už savo nuodėmes.

Gydytojų pastangos nieko negelbėjo, ir kitą dieną Marija Goretti nuėjo ten, kur jos laukė dvi garbingiausios palmės: skais-tybės ir kankinystės.

Šiais dorinio sugedimo laikais nauja šventoji Marija Goretti, kaip skaisti žvaigždė šviečia mūsų jaunimui ir kviečia, kad jis kovotų ir nebijotų aukų, saugodamas brangiausią savo turta — skaisybę.

MIELIEJI SKAITYTOJAI,

Jau penki mėnesiai, kai Jus lanko mūsų "laiškai". Daugelis savo parama mus drąsina ir toliau ši darba tęsti ir tobulinti. Esame labai dėkingi visiems bendradarbiams, rėmėjams ir platintojams. Beveik kasdien gauname pagyrimo laiškų. Gauname ir vieną kitą naują prenumeratą, bet jų vis dar nepakanka, kad galėtume drąsiai žiūrėti į ateitį ir padaryti šį laikraštį dar tobulesni ir įdomesni. Jeigu kiekvienas skaitytojas pasistengtų surasti bent vieną naują skaitytoją, "Laiškų Lietuviams" ateitis būtų užtikrinta.

Prašytume visus, dar neatsilyginusius už prenumeratą, kuo greičiausiai tai padaryti, nes Administracijos stalčiuje gulintios sąskaitos pradeda nekantrauti...

Labai nuoširdžiai dėkojame kun. Lape-lyui ir kun. Juškai Čikagoje, auka parėmusiems laikraščio leidimą.

Kai kurie skaitytojai mus prašyte prašo, kad "L. L." pasilikėtų tokie paprasti ir populiarūs, kaip iki šiol. Kiti pageidauja, kad stilius būtų šiek tiek aukštesnis, nes dauguma skaitytojų esą inteligentai. Laukiame naujų pageidavimų ir pasisakymų šiuo klausimu. Mums būtų labai naudinga žinoti, kokie straipsniai Jums labiausiai patiko ir atrodė naudingiausi.

Redakcija ir Administracija

"LAIŠKAI LIETUVIAMS" leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S.J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 8101 Champlain Ave., Chicago 19, Illinois, U.S.A.

Metinės prenumeratos kaina 1 doleris, atskiras numeris 10 centų.

"LAIŠKAI LIETUVIAMS" (Letters to Lithuanians) Published monthly by the Jesuit Fathers. Office of Publication R.F.D. 2, Putnam, Conn. Subscription \$1.00 yearly.

"Application for entry as second class matter is pending". June, 1950. Vol. 1 No. 5

GYVYBĖS ŠALTINIŲ IŠNIEKINIMAS

— Kodėl žmonės laukia, kad mes, moterys, tikrai gimdytume? Ar mes neturime teisių į trupučiuką malonumo? Kodėl jie galvoja, kad motinos meilė yra pakankamas atlyginimas už metų metus namų ruošos lažo? Ar mes tik tam esame gimusios? Aš taip nemanau!

Laimė, mielasis Kazy, kad Tu man atsiuntei tuos baisius žodžius, o ne juos ištarusi poniai! Jei ji pati būtų man rašiusi, nežinau, kaip aš galėčiau jai atsakyti. Bet Tau, dar nevedusiam, dar nepasinėrusiam šeimos gyvenimo painiavose, Tau, turinčiam vieni vieną svajonę—sukurti šeimą pagal Dievo planus, Tau aš galiu rašyti, nesibijodamas užgauti gyvų širdies, o gal net ir sąžinės, žaizdų.

Nežinau, gal ir taip kalbėjusioji poniai yra tokia pat nekalta, kaip Tu. Ji gal tik pakartojo svetimus, kai kurių “moderniųjų poniūčių” nugirstus posakius, norėdama išgirsti joms tinkamą atsakymą. Kaip ten bebūtų, aš nemetu pasmerkimo nė vienam asmeniui, o tik stengiuos parodyti visą nedorumo prarają, atsiveriančią, žmonėms užsimojus išniekinti gyvybės šaltinius.

Iš tiesų, kokia bedugnė nesąmonės, kiek paniekos moteriškumui ir kiek maišto Kūrėjui yra pritvinkę tuose jos penkiuose sakinėliuose! Tik Tu pagalvok! *Moteris* klausia: “Kodėl žmonės laukia, kad moterys gimdytų?”! Paklausk ją, kodėl žmonės laukia, kad obelys augintų obuolius, ar kad akis regėtų, kad ausis girdėtų, ar kad širdis varinėtų kraują. Taip, taip, ar tu tikėsi, ar netikėsi, bet tu, moterie, esi skirta gimdyti, kaip akis skirta regėti, ausis girdėti. Tai tavo moteriškasis uždavinys, ir garbė, ir laimė! Niekas kitas negali tavęs pavaduoti šitame viename darbe. Ir jei tu, galėdama, moterystėje tyčia atsisakai tos savo garbės dėl “trupučiuko malonumo”

— vargas tau! Niekuomet tu nepasi-

džiaugsi tikrąja moters laime. Vargas tau, jei namų ruošai tau yra tik lažas, o ne moters širdies ir genijaus kūrybos laukas. Esi verta didžiausios užuojautos, jei pati nebejunti savo žodžių nežmoniškumo.

Kazy, tur būt, Tu nedavei tai poniai pasiskaityti mano antrojo laiško? Nors jis ir netobulas, bet vis dėlto aš tikiu, kad jis parodo gana aiškiai, jog ir Dievas ir žmonės daug daugiau laukia iš moters, negu “vien tikrai gimdymo”. Yra gimdančių, kurios niekuomet neturėtų gimdyti, nes jų auginami vaikai yra vargingesni už tikrus našlaičius. Ir yra niekuomet fiziškai negimdžiusių, bet šimtams brangiausių motinų. Tačiau dar ne laikas apie tai kalbėti. Dabar aš noriu Tau parodyti, kuriais atvejais ir kaip sunkiai nusikalsta vedusieji pirmajam moterystės tikslui, aprašytame laiške.

Nusikaltimas Dievui

Vaikučiai tėvams yra laimės šaltinis. Kas savimybės sumetimais atstumia kūdikį, tas atstumia savo laimę. Tyčia nerašiau tai savo žodžiais, kad nebūtų galima prikišti: tas kunigas neišmano, apie ką rašo. Aš pasiskolinau normalių tėvų žodžius, išsiveržusius iš laimės pertekusių širdžių. Dievo planai tikrai yra gražūs ir skirti patenkinti pačius švenčiausius ir kilniausius žmogaus troškimus. Bet jei žmogus tuos planus sujaukia, jei vedusieji lyties gyvenimą panaudoja ne kūrybai, o tik “trupučiukui malonumo” pasigaminti, jie nusikalsta Dievui, nes ardo Jo tvarką.

— Bet mes nieko pikto nedarome! sako.

— Mes neužmušame. Tik pasisaugojame.

Atsakymą randame Šventojo Rašto puslapiuose. Kai Onanas, tur būt, pirmą kartą žmonijos istorijoje, išmetė laukan gyvybės sėklą, tai Dievas ten pat ir tuojau pat jį nutrenkė, nes “jis padarė baisų, šlykštų darbą”. Pačioje žmonijos pradžioje Vieš-

pats norėjo aiškių aiškiausiai parodyti, kaip Jis žiūri į lyties netinkamą naudojamą. Bet štai, ką begalinė Išmintis vadina “baisiu ir šlykščių darbu”, ką Dievo teisingumas turi bausti mirtimi, šiandien žmogus drįsta vadinti nekaltu žaidimu! Ar tai nėra prieštaravimas savo Kūrėjui? Ar nėra nesiskaitymas su savo geradariu, kurs pasidalino su žmogum savo meilės pertekliumi ir laukia iš jo bendradarbiavimo? Visiems kūriniams, visoms kūno dalims yra nustatyta, kada ir kaip veikti. Ir žmogaus lyties naudojimui Kūrėjas skyrė atlikti vieną uždavinį. Tai kaip nebus nedora, kaip nebus nusikaltimas laužyti tą Viešpaties nustatytą tvarką? Jei tai nėra nusikaltimas, ką begalima laikyti nusikaltimu Dievui?

Nusikaltimas žmogaus prigimčiai

Ką tik minėjau, kad kiekvienam organui yra skirtas ypatingas veiksmas. Plaučiai traukia orą, kojos nešioja visą kūną ir t.t. Jei žmogus vartoja savo kūno dalis ne tam, kam jos yra skirtos, jis ardo savo prigimtį ir jai nusideda.

Pagrindinis lyčių uždavinys yra sėti gyvybės sėklą į Kūrėjo prirengtą dirvą. Išskyrus žmogų, nė vienas gyvis nenaudoja savo lyties kuriam nors kitam tikslui, kad ir vien savo malonumui. Malonumas yra Dievo duota priemonė lytims suartinti ir drauge atlyginimas už vaikų auginimo vargus. Todėl, jei žmogus ima naudotis lytimi vien savo malonumui, *nenaturaliu būdu* trukdydamas jai įvykdyti savo pagrindinį uždavinį, t.y. pradėti kūdikį, jis eina prieš tą Kūrėjo nustatytą tikslą, jis nusideda savo prigimčiai, pačiai gyvybės versmei.

Įsivaizduok, Kazy, žmogų, prašantį Tavęs valgyti. Jis sako, jau keletą dienų nieko burnoje neturėjęs. Pasigaili. Nusivedi į valgyklą. Užsakai pietus. Jis ima kąsnį, kramto, kramto ir staiga spiauna lėkštėn. Ima antrą, trečią ir dar kitą kąsnį ir vėl staiga išspiauna. Ar Tu nenustebtumei? Ar Tu neklaustumei: “Kas yra? Ko tam valgiui trūksta?” Ir jei tas žmogelis

atsakytų: “Nieko netrūksta, viskas gerai, tik aš visada taip valgau”, ar Tu nesuabejotumei jo alkiu? Ar tu nepamanytumei, kad tam vargšeliui “ne visi namie”? Protingas žmogus taip nevalgo. Valgyti reikia nuryti kąsnį.

Dievas davė vyrams ir moterims lytinį alkį. Jis surėdė taip, kad tą alkį sotinant, yra sėjama naujos gyvybės sėkla. Bet žmogus gali pasielgti kaip tas “alkanasis”. Vietoj nuryti, gali išspiauti kąsnį. Vietoj sėti sėklą dirvon, gali išmesti ant kelio. Ar tai natūralūs žmogaus elgesys? Ar tai nėra savo prigimties apgaudinėjimas? Ar tai nėra vaidinimas, žaidimas didžiausia Dievo dovana? Ar tai ne gyvybės šaltinių išniekinimas? Jei toks veiksmas nėra nusikaltimas žmogaus prigimčiai, tai sakyk, Kazy, ką mes begalime vadinti nusikaltimu?

Nusikaltimas žmogaus didybei

Amerikietis jėzuitas Daniel Lord rašo vienoje savo knygučių: “Visais laikais žmonija skyrė dvi moterų (ir vyrų K.J.) rūši. Vienos laikomos “ištvirtėlės”, “gatvės moterys”, kitos garbingos motinos, madonos. Iš kur tas skirtumas? Fiziniai veiksmai vienu ir kitu vargiai kuo skiriasi. Jos skiriasi tuo, kad vienos laiko save šventomis jaunų gyvybių nešiotojomis ir saugotojomis, žmonių giminės motinomis. Kitos pasitenkina būti vyrų žaisliukais. Madonų klasei lytis yra neatskiriama susijusi su motinyste, jų kūnai yra jaunų kūnelių šaltiniai; kūnelių, kuriuos apgyvens nemirtingos sielos. Ištvirkėlių klasei kūnas yra erziniui vyro žemųjų geidulių, kibirkštis jų aistroms uždegti. Pirmosios gyvena meilei, antrosios aistrai. Pirmosios tekėjo duoti savo vyrams vaikų. Dėl savo vaikų jos yra gerbiamos. Joms meilė reiškia mylėti vyrą, kurs jose ieško ne tik gyvenimo draugės, ne tik savo giliausių jausmų patenkintojos, bet patikimos savo vaikų motinos. Gatvės moterims ir vyrams vaikai ne galvoje. O jei kartais ir pasitaiko vieno susilaukti, tai tas yra nelaukiamas, neapkenčiamas, nelaime skaitomas. Joms lytis

tarnauja tik savo ar vyrų malonumui, kartais pasipelnymui, kartais duonos kąšniui lengviau užsidirbti. Už tai žmones jas niekino ir niekina.”

Kas atsitinka, jei susituokę vyrai ir moterys ima “saugotis vaikų”? Jie išmeta iš savo lytinių santykių vienintelį elementą, kurs juos kilnina, dorina ir daro moraliai vertingus. Tėviškumo ir motiniškumo idealą jie pakeičia gašlumo tenkinimu. Jie moterystėje gyvena gatvės moterų ir išdykusių vyrų gyvenimu. Jei tai nėra žmogaus asmenybės pažeminimas, jei tai nėra nusikaltimas žmogaus kilnumui, tai ką bevadinsim nusikaltimu, ką bevadinsim ištvirkimu ir ką doru gyvenimu?

Nusikaltimų nusikaltimas

Pasitaiko, kad nepaisant visų gudravimų, visų priemonių, tokios vaikų besisaugojančios poros pajunta prasidėjusią gyvybę. Normalūs tėvai tokiu atveju džiaugiasi, dėkoja Dievui ir išsiilgę jo laukia. Smaguriautojai išsigąsta, pyksta ir neretai savo valia užgesina pačių įžiebtą jauną gyvybę. Ką tai reiškia, Kazy? _Tai reiškia, kad tėvai, gyvybės šaltiniai, pasidaro žmogždžiai. Koks išsigimimas! Koks sužvėrėjimas! Ne, yra žvėrių įžeidimas sakyti “sužvėrėjimas”. Liūtas ir tas sušvelnėja, atsiradus oloje mažyčiams. Višta šoka į akis ir žmogui ir vanagai, kai tie bando paliesti jos viščiukus. O pats tėvas, dar baisiau, pati motina drįsta žudyti savo meilės vaisių! Kaip tai galima? Galima tik todėl, kad tas vaisius nėra meilės vaisius, o aklos aistros. Nežabojama aistra žudo meilę, naikina žmoniškumą, nugramzdina žmogų žemiau gyvulio. Ar Tu, Kazy, tikėsi, kad vien tik J.A. Valstybėse kasmet yra nužudoma arti milijono negimusiu kūdikių?!

Paskutiniojo karo metu nacių narlavis paskandino vieną Anglijos laivą, gabenusį Kanadon 80 vaikučiu nuo oro bombardavimų apsaugoti. Koks pasipiktinimas nusikriejo per visą vakarų pasaulį! Laikraš-

čiai rašė baisesius straipsnius, Hitlerį išvadino barbaru, išsigimėliu, reikalavo jam didžiausios bausmės. O kai visose tautosose išžudoma milijonai nekaltų gyvybių, kai jas žudo patys tėvai, mokyti daktarai, tai niekas, išskyrus Katalikų Bažnyčią, nekelia balso! Štai prie kokio išsigimimo priėjo žmonija! Bet jei nekalto Abelio kraujas šaukėsi Dangun keršto prieš jį užmušusį brolių, tai kokio keršto šaukiasi tų nekaltų kūdikių išlietas kraujas prieš savo beširdžius tėvus?

Ne vienas prikaišiojo Dievui karo metu, kam Jis leidžia šėlti tokioms baisesioms žudynėms, kam Jis leidžia sugriauti kultūros centrus, išžudyti šimtus tūkstančių jaunų vyrų, moterų ir net vaikų. Mielas Kazy, gal aš atrodysiu žiaurus, bet mano įsitikinimu, jau vien tas masinis kūdikių žudymas yra pakankama priežastis Dievui užleisti žmonijai karo rykštę. Kraujas šaukia kraujo keršto. Teisingas Dievas negali palikti neatkeršytą nekaltų kūdikių kraują.

Mielas Kazy, baigiu šį savo liūdną ir, prisipažinsiu, baisų laišką. Kita vertus, aš džiaugiuosi, turėjęs progos jį parašyti. Seniai jau buvo mano, kaip kunigo, širdyje prisirinkę daug, daug skausmo, stebint žmonijos nusikaltimus gyvybės šaltiniams. O, kaip aš norėčiau perspėti kiekvieną moterystėn besirengiantį jaunuolį, jaunuolę, kad jie nepadarytų to baisesaus nusikaltimo ir neužsitrauktų sau Dievo prakeikimo. Kazy, Tu rengiesi moterystėn. Bet jei Tu nemyli vaikų, jei Tu manai naudotis moterystės teisėmis vien savo gašlumui lenkinti, o ne su Dievu bendradarbiauti, tai verčiau nevesk. Tavo nuodėmių bus daug mažiau, ir jos bus daug lengvesnės. Bet jei Tu pilnai sutinki su Dievo planais, jei nori su juo bendradarbiauti — nesibijok nieko! Jis negali apleisti tų, kurie Juomi pasitiki ir stengiasi Jam patikti. Pasimelsk dažnai ne tik už save, bet ir už visus moterystėje gyvenančius, kad jie turėtų drąsos ir jėgos būti garbingi tėvai ir motinos.

Tavo Kunigas Jonas

N E N U S I M I N K !

Skaudi tikrovė

Kartais esti miela po ilgo laiko sutikti draugus. Tada kalba, bėgdama praeitin, gražina nuaidėjusio džiaugsmo garsus. Tą patį aš jaučiau prieš vieną kitą dieną, sutikdama keletą idėjos draugų. Jie jau nebebuvo tie linksmi, užsimojimų pilni jaunuoliai, kuriems pasaulis teikia tiek daug vilčių, bet paliegę ir gyvenimo sąlygų palaužti daigai, neturį atramos. Su vienu iš jų teko atvirai išsikalbėti, ir jo žodžiai man buvo, lyg perkūnas. Jis prisipažino, jog tai, ką kitados garbino ir net dievino, yra pamynęs po kojomis ir riedas bedugnėn. Jis gerai žinaš, kad tas užrištomis akimis šokis ant bedugnės krašto ilgai nesitęs, bet neturįs jėgų ir valios tam pasipriešinti.

Prieš akis man stoji to paties jaunuolio vaizdas prieš kelioliką mėnesių prisimniau jo džiaugsmo kupinus planus, o dabar . . . Norėjau klausti, priminti jam puikius idealistiškus užsimojimus, bet jis, matyt, išskaitė mano akyse klausimą ir tęsė savo pradėtus žodžius: "Vos trys mėnesiai buvo belikę baigti, pagalvok! Bet viskas sugriuvo . . . Buvau viename universitete, buvau kitame, ach, matyt, jau, iš to nieko neišeis. Sako, be trijų metų nė kalbos būti negali, o galimybės nėra . . ."

Nėra reikalo pasakoti ir kartoti daugelį skaudžių, bet visai teisingų jo žodžių, nuaidėjusių, lyg skurdus skundas likimui ir daliai. Šiame laiške aš tik noriu Jums priminti, kad daugumos mūsų jaunuolių gyvenime įvyko skaudus lūžis, ir retas turi jėgos drąsiai eiti pirmyn. Laimingi tie, kuriems gyvenimas paliko ramstį, ant kurio jie gali kurti, statyti kad ir menką ateičiai rūmą, bet didžiai man gaila tų, kurie nerado paguodos nei pagalbos. Norėjau tam draugui tada pasakyti, kad džiaugsmą ir laimę galima rasti ne tik aukštoje visuomenės padėtyje, kad žmogus jos turi ieškoti kitur . . .

Bet nežinojau, kaip pradėti. Kreipiuosi dabar į Jus, Kunige, kad patartumėte, kaip padėti mūsų jaunimui, kad jo idėjos nepaklystų klaikiuose Amerikos materijalizmo labirintuose.

Jūsų V — tė.

Ką daryti?

Tavo laiške iškelti klausimai yra, be abejo, skaudūs. Bet nepasiduokime per daug jausmams, stenkimės rasti kokią išeiti, blaiviai žiūrėkime, kokios yra kliūtys ir kaip jas nugalėti.

Daugelis jaunuolių, kurie buvo jau visai bebaigia studijas, čia atvažiavę, nusi-vylė, nerasdami galimybių toliau jas tęsti. Bet dėl to, mano supratimu, nereikėtų maišyti žemės su dangumi ir didinti tragedijos, kuri jau ir taip yra skaudi. Juk gal mes per daug ir laukėme, kad, vos tik mums išsižiojus, pradės kristi į burną kepti karveliai. Persiorientavimas pačioje pradžioje yra sunkus. Europoje, kad ir patėviškai, bet vis dėlto IRO davė nemokamai šiokių tokių baraką, davė maisto bent apsiginti nuo bado ir tokiu būdu kiekvienam suteikė galimybę studijuoti. Prie to mes buvome pripratę. Tikėjomės, kad ir čia atvažiavę, galėsime kieno nors šelpiami toliau gyventi. Deja, čia neradome jokios organizacijos, kuri mums duotų nemokamai butą ar maistą. Antrą, trečią dieną reikėjo ieškoti darbo. Nekaltinkime taip pat mūsų tautiečių Amerikoje šykštumu. Jie yra labai daug mums padėję per ilgus šešerius metus, o taip dar ir dabar padeda tiems mūsų broliams, kurie pasiliko Europoje ir be šios pagalbos tikrai kentėtų šaltį ir badą.

Dažnai girdime sakant, kad amerikiečiams doleris yra Dievas Tėvas, o centas Jo sūnus. Kažin ar mes neklystame ir čia, ypač kad pradėdame kalbėti apie

“klaikius materijalizmo labirintus”. Tiesa mūsų tautietis “amerikonas” moka stipriai saujoje suspausti doleri arba jį išlaikyti kišenėje, bet juk jis geriausiai ir pažįsta jo vertę iš savo sunkaus darbo.

Ieškokime nuoširdžiai tiesos, atsukime ir kitą medalio pusę. Juk ir mes jau dirbame ne pirmą mėnesį, o kiek dolerių mes esame paaukoję labdarybės ir kultūriniam tikslams, kiek jų pasidėjome savo studijoms baigti? Gal juos praleidom su draugais arba šiaip kur lengvapėdiškai išmėtėme. Bet gana mėtyti akmenis iš darbo į daržą, nuo to nepasidarys nė vienas lengviau. Verčiau žiūrėkime, kas būtų galima praktiškai padaryti.

Nemanau kalbėti apie kūrimą kokio naujo bendro fondo padėti studijuojančiam jaunimui. Nors tai nebūtų negalimas dalykas ir, gal būt, apie tai reikėtų rimtai pagalvoti, bet toks fondo steigimas vis tiek visų sunkumų tuoj neišspręstų. Kol būtų surinktos reikalingos pinigų sumos, praeitų keli metai. Jei neapsirinku, jau yra keli tokie fondai Amerikoje, bet jų stalčiai yra tušti. Yra Ateitininkų, Motinėlių ir Kultūros fondai. Jų bent du kaip tik yra įsteigti padėti studentams. Kiek žinau, jų veikla tebėra dar labai ribota ir vien tik dėl pinigų trūkumo. Iš principo fondų klausimas yra labai svarstytinas, bet tikėtis iš jų tuoj gauti paramos yra beviltiškas dalykas.

Tad ką daryti? Atrodo, kad daugelis mūsų jaunimo stovi rankas nuleidę ir laukia, kad kas nors pagelbėtų. Gal čia ir yra didžiausia klaida. Man atrodo, kad įkritis į vandenį, pirmiausia reikia mėginti plaukti savo jėgomis. Tai yra galima, turint šiek tiek energijos.

Ir Amerikos studijuojantis jaunimas dažnai panašiai daro. Tai esu matęs Bostono bei Fordhomo universitetuose, tą patį esu girdėjęs ir Čikagoje. Jie patys užsidirba sau pragyvenimą. Vieni dirba metus ar du ir paskui, susitaupę pakankamai pinigų, studijuoja. Kiti dirba dienos metu, o vakarais lanko kursus. Laukti mums geresnių sąlygų už pačius ameri-

kiečius, būtų keistoka. Svarbiausia neprarasti drąsos ir nenuleisti rankų. Kai pirmus žingsnius padarysi savo jėgomis, tada gal ir kiti pagelbės.

Mane labai sužavėjo du gražūs tokio pasiryžimo pavyzdžiai. Bostone šeši lietuviai, diplomuoti ir jau pagyvenę žmonės, keli ir su šeimomis, pasiryžo stoti į vakarinius kursus ir čia įsigyti diplomus. Jie visai nenusiminė dėl pirmų sutiktų sunkumų ir reikia tikėtis, kad viską nugalės. Prieš kiek laiko Čikagoje sutikau medicinos studentą, kurs turėjo atvažiuoti čia, nebaigęs išlaikyti paskutinių egzaminų. Žinoma, tuoj kalba užkliuvo už jo studijų baigimo. Sužinojau, kad jis susiradęs du kitus draugus ir vienas kitam padeda: du dirba, o vienas studijuoja. Kai jis baigs, kitam padės. “Galų gale, jeigu man kiti ir nepadėtų”, — kalbėjo jis, — “tai vienus metus padirbėjęs, galėsiu porą metų studijuoti. O ir dirbdamas, galėsiu pastudijuoti privačiai arba lankydamas vakarinius kursus”.

Didžiausias sunkumas, gal būt, ir nėra pinigai, bet pats mokslo sutvarkymas Amerikoje. Kai kurių profesijų europietišku diplomu visiškai nepripažįsta, reikia pradėti studijas iš pradžių. Kai kurie fakultetai, ypač medicinos, yra perpildyti. Praėjusiais metais norėjo įstoti į medicinos fakultetus apie 20.000 studentų, bet tik 12.000 terado vietos.

Jeigu jau patiems amerikiečiams taip sunku, tai ką bekalbėti apie dabar iš kitur atvykusius. Tad vėl klausime, ką daryti. Medicinos studentams būtų dvi galimybės: arba važiuoti į Europą ir ten baigti studijas, ypač tiems, kuriems teliko nedaug egzaminų išlaikyti, arba mėginti susirasti vietos vakarų Amerikos valstybėse, nes ten galima rasti geresnes sąlygas. Esu girdėjęs, kad Amerikos valdžia sutiktų studentus išleisti į Europą, kaip emigrantus, studijoms baigti. Kitų šakų studentams tiek daug sunkumų nebūtų, jie rastų universitetuose vietos. Žinoma, turėtų perlaikyti kai kuriuos egzaminus ir gal vienus metus ilgiau pastudijuoti.

Bet didžiausia mūsų studijuojančio jaunimo nelaimė, atrodo, yra netekimas drąsos ir dvasinis bei moralinis sužlugimas, susitikus pirmuosius sunkumus. Tokių ir aš jau esu sutikęs, apie tokį ir Tu kalbi. Tai yra skaudžiausia. Tokio dvasia palūžusio jaunuolio nereikia smerkti, bet negalima nesistebėti, kad taip greitai yra užmirštami kilniausi idealai. Jeigu tikrai taip būtų, ar nereiktų abejoti tokio žmogaus naudingumu tautai ir žmonijai? Bet aš manau, kad tai yra tik pirmųjų nepasisekimų sukrėtimas ir pirmosios oro pakeitimo slogos. Negalėčiau suprasti, kad šiandien jaunuolis, matydamas tokius savo tautos vargus, savo draugų, pasilikusių tėvynėje, kančias ir pasišventimą, nebesurastų jėgos gražinti į savo širdį išblaškytus idealus.

Pavyzdžiu jam turėtų būti ne vien tik

kenčianti mūsų tauta, bet ir tie lietuviai, kurie, turėdami ne lengvesnes sąlygas, ėjo mokslus Rusijoje prieš aną didįjį karą. Didžioji jų dalis patys užsidirbdavo sau pragyvenimą. Tai buvo pirmieji mūsų tautos gaivintojai, išaukę varge. Vargas žmogaus nesilpnina, bet stiprina jo dvasią, tik reikia nepasiduoti nusiminimui. Toki žmonės kartais nuveikia didžius darbus. Tokių žmonių šiandien laukia ir mūsų tauta.

Gal Tau bus naudinga viena kita čia iškelta mintis. Jeigu aš galėčiau šiandien gražinti praėjusius laikus, su koku džiaugsmu mes į juos grįžtume! Deja, tuo tarpu esame bejėgiai toje žiaurioje kovoje. Mes galime tik prisiminimais gyventi ir, suspaudę kietai kumštį, stengtis pasisemti kuo daugiausia stiprybės iš mūsų praeities.

Tavo J. Kubilius, S. J.

Lietuvių Jaunimo Globėjas

KAUNO ARKIVYSKUPAS METROPOLITAS IR KITI TREMTYJE ESAŲ LIETUVOS VYSKUPAI

VISAM LIETUVIŲ JAUNIMUI

siunčia sveikinimą ir ganytojinį laiminimą.

MYLIMASIS JAUNIME!

Visai mūsų tautai ir Jums sunkiais laikais, tarsi paguodos ir pagalbos ženklą iš Dangaus, Mes pranešame Jums malonią žinią. Šventasis Tėvas PIJUS XII, atsakydamas į Lietuvos Vyskupų ir tikinčiųjų prašymą, paskyrė ir paskelbė neatšaukiamai ir visiems laikams ŠVENTĄJĮ KAZIMIERĄ Ypatingu Danguje esančiu Globėju visam Lietuvių Jaunimui. Tą neseniai gautą žinią šiuo laišku mes Jums skelbiame:

PP. PIJUS XII
AMŽINAI DALYKĄ ATSIMINTI.

Šventoje Eklezijoje jau senai išgalėjo tas paprotys, kad Romos Popiežiai tautoms ir atskiroms bendruomenėms skirtų Dangiškus Globėjus pas Dievą, kurie joms šviestų kaip aiškūs krikščioniš-

kojo gyvenimo pavyzdžiai, būtų kartu ir padėtų atsidūrusiems šio nelaimių pilno gyvenimo sunkumuose. Ypač tai turi didžiausios reikšmės šiuo pilnu sumišimo mūsų laiku, kuriame, po žiauriausio karo siautėjimo, Mes matome tarpe kitų ir Lietuvių tautą, o ypatingai jos jaunikaičius ir jaunuolius, prislėgtus neapsakomos nelaimės; kai neseniai visame pasaulyje vyko ginklų kova, visų geriausieji iš to jaunimo narsiai kovojo ir atidavė savo gyvybes už altorius ir šeimų židinius, ar pasmerkti darbams yra ištremti į tolimus ir nesvetingus kraštus; kiti priversti tarnauti svetimos kariuomenės ne be didelio pavojaus savo tikėjimui ir doros tyrumui; kiti, pasilikusieji tėvynėje, yra suvedžiojami bedievių viliojimais ir gundymais, ypatingai tie, kurie mokosi jaunimui skirtose įstaigose, kad ten giliau persiimtų vadinamo komunizmo mokslu; kiti pagaliau, kurių priskaitoma daugiausia, netekę tėvynės, turį apsigyventi Europos, Amerikos, Australijos kraštuose ar kitose vietose. Taip didelėje tat nelaimėje, už kurią didesnės nėra buvę visoje lietuvių tautos istori-

joje, šitos tautos jaunimas, ištikimas savo senam tikėjimui, su didesniu atsidejimu šaukiasi pagalbos Šv. Kazimiero, trečiojo to paties vardo Lenkijos Karaliaus sūnaus ir Lietuvos Kunigaikščio, kurio garbinimas jau senai pas jį buvo paplitęs.

Šiame rinktiniame Jaunikaityje, kuris sulaukęs vos 25 metų savo amžiaus, baigė visokio šventumo pilną savo gyvenimą, taip skaisčiai pasireiškė ištikima Apaštalo Sosto ir Katalikų religijos meilė, kad jis uoliai stengėsi pašalinti iš Tėvynės atskalos (schizmos) nuodus.

Šventas Kazimieras buvo didelis Dievo Gimdytojos Marijos garbintojas ir jau miręs rastas savo rankose laikęs popierį su įrašyta Jos garbei giesme. Ypatingu gi pagyrimu Šv. Kazimieras yra aukštinamas, kad visą savo gyvenimą išsaugojo save nepaliestą bet kokio skaisybės sutepimo. Jis yra tikrai vertas, kad ir šiais laikais, kada skaisybės dorybė yra puolama visokiais būdais ir priemonėmis, būtų nupelnytai ir teisingai passtatytas Lietuvių Jaunimui, kaip kilnus ir tikras pavyzdys.

Visa tai apsvarstę šios tautos Ganytojai, taip pat daugelio jų vientaučių vardu, per garbingą Brolių Vincentą Padolskį, Larendos Vyskupą, išreiškė Mums prašymą, kad Mes maloningai teiktumėmės paskelbti Šv. Kazimierą Ypatingu Lietuvių Jaunimo Danguje esančiu Globėju.

Mes gi, visa širdimi apgailėstaudami taip skaudžią šios tautos nelaimę, o ypatingai tų iš jos, kurie yra dar jaunystės žydėjime, mielu noru laikėme priimtinais jų pageidavimus, kad minimojo Dievo Tarno garbinimas kasdien vis labiau didėtų ir galėtų duoti vis gausesnius šventumo ir paguodos iš aukštybių vaisius. Todėl Mes, atsiklausę taip pat garbingiausią Mūsų Brolių Klemenšą Šventosios Romos Eklezijos Kardinolą Micarą, Veletri (Velinterno) Vyskupą ir Šventosios Apeigų Kongregacijos Prefektą, šiuo raštu ir visiems laikams, Mes tai tikrai žinodami ir rimtai apsvarstę bei Apaštalinės galios pilnybe, ŠVENTĄJĮ KAZIMIERĄ IŠPAŽINĖJĄ patvirtiname, paskiriame ir paskelbiame Visos Lietuvių Jaunuomenės Ypatinguoju Danguje esančiu GLOBĖJU pas Dievą, pridėdami visas ir kiekvieną atskirai pagarbas ir liturgines privilegijas, kurios pridera Ypatingiems bendruomenių Globėjams, visai neturint galios tai sukliudyti bet kokiems kitiems dalykams. Tai skelbiame, patvarkome, nuspręsdami, kad

šis raštas yra ir pasilieka tvirtas, galiojantis ir visada veikia; kad iš jo seka ir igauna pilnos galios ir nepaliečiamos pasėkos; kad tie, kuriuos tai liečia ar galės liesti, dabar ar ateityje galės pilniausiai tuomi remtis; nuo dabar tampa niekingu ir neturinčiu vertės visa, jeigu šiais dalykais kurio kito autoriteto, žinant ar nežinant, būtų kas bandoma kitaip patvarkyti.

Duota Romoje pas Šventąjį Petrą po Žvejo Žiedu, 11 dieną birželio mėnesio MCMXLVIII, Mūsų Pontifikato dešimtais metais.

Ypatingu Jo Šventenybės įsakymu
**Už Emin. Kardinolą Valstybės Sekretorių
L.S.**

**(pas.) J. Bapt. Montini
Subst. Scr. St**

MYLIMIAUSIEJI!

Lietuvių tauta ne savo kalte vėlai priėmusi krikščionybę savo Didžiųjų Kunigaikščių — Jogailos ir Vytauto Didžiojo — žodžiu ir pavyzdžiu skatinama, tapo katalikiška. Kartą pažinusi Evangelijos šviesą, mūsų tauta visa siela ir visiems laikams pasidavė Kristui Viešpačiui. Net labai stiprios pagundos iš protestantizmo ir rusiškos stačiatikybės pusės, ne kartą net persekiojimai, nei vieno — kito, kad ir kilmingo lietuvių atkritimas nuo katalikų tikėjimo, tautos daugiau nepaveikė ir nepajėgė jos atitraukti nuo Katalikų Eklezijos. Ilgai trukę sunkūs karų ir 120 metų Rusijos carų vergijos laikai neleido tautai tinkamai įvertinti atskirų tautos asmenybių pasiekto krikščioniškojo tobulumo. Tačiau vienas iš mūsų tautos sūnų, Lenkijos Karaliaus ir Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Kazimiero ir Austrijos Kunigaikštystės Elzbietos sūnus, — Kazimieras Jogailaitis savo asmens krikščionišku tobulumu iškilo taip aukštai, kad jam priklauso vieta tarpe pačių gražiausių Katalikų Eklezijos šventųjų.

Savo Šv. Karalaitį jau senai ir giliai pamilo, jį garbino, jo šaukėsi kaip savo Danguj esančio Gelbėtojo visose sunkiose valandose. Tautos meilę savo Šventajam liudija Vilniaus mieste jo garbei pastatytas gražus šventnamis ir puošni koplyčia Vilniaus Katedroje, kur ilsisi Šventojo kaulai. Šv. Kazimiero šventumo garsas ir jo garbinimas pasklido ir toli už Lietuvos. Jau senais laikais Neapolio mieste Italijoje buvo susikūrusi kilmingųjų jaunuolių sodalicija, kuri savo globėju buvo pasirinkusi Šv. Kazimierą.

Sodalicijos centras buvo senas, vadinamas "Didesnysis" Šv. Jurgio dievnamis, kuriame buvo graži, erdvi koplyčia, dedikuota Šv. Kazimiero garbei. Joje stovėjo nedidelė medinė paaukuota Šv. Kazimiero statula, kurios krūtinėje tilpo Šventojo relikvija — piršto narelis — gauta iš Vilniaus Vyskupo Jurgio Tiškevičiaus. Paskutiniojo Bavarijos karaliaus statytoje pilyje audiencijų salę ir koplyčią taip pat puošia gražūs Šv. Kazimiero paveikslai. Kada Rusijos carų valdžia Lietuvoje kliudė Šventojo garbę, visaip iškreipdami istorijos faktus, niekino lietuvių akyse Šventojo protėvius—Didžiuosius Lietuvos Kunigaikščius, tai Lietuvos katalikiškos liaudies vaikai, atsidūrę svetimuose kraštuose, ypač Vidurinės Amerikos šalyje, labai ryškiai parodė, kaip lietuvius visur vertina savo Šv. Karalaitį. Ten atsirado ne tik dievnamiai jo garbei, jo vardu parapijos, bet jo vardu susikūrė ten ir vie-nuolija, įvairios draugijos ir mokslo įstaigos.

Dievo Apvaizdai sutvarkius ir Lietuvai atgavus nepriklausomybę ir laisvę, buvo jaučiama tautoje noro ir pasiryžimo kuriuo nors ypatingu įvykiu sumanymu pagerbti savo Šv. Karalaitį, kuris jau ilgus amžius buvo lyg tikrasis vadas visų kovojančių už Dievą ir Tėvynę. To noro ir ryžtingumo daugiausia rodė laisvosios Lietuvos jaunimas Tėvynę ištikusi neapsakoma nelaimė sukliudė sumanymo vykdymą, bet patį reikalą padarė dar aktualesniu ir pagyvino pasiryžimus.

Lietuvos Vyskupai, matydami visai tautai, o ypatingai jaunimui gresiančius pavojus, norėdami pagyventi lietuvių pasitikėjimą savo šventuoju Globėju ir duoti jaunimui krikščioniško gyvenimo vadą klaidų pilname pasaulyje, ryžosi prašyti Šventąjį Tėvą Pijų XII, kad jis savo apaštaline galia teiktusi paskirti Šv. Kazimierą viso Lietuvių Jaunimo Ypatingu Globėju pas Dievą. Gavus tokiam žygiui Šventojo Tėvo pritarimą, buvo kreiptasi į Lietuvius, kuriuos aplinkybės leido pasiekti, kviečiant juos prisidėti prie Vyskupų prašymo. Daug Lietuvių katalikų—subrendusių ir jaunimo parašų buvo atsiųsta Vyskupams, kurie kartu su prašymu buvo įteikti Šventajam Tėvui. Į tą Vyskupų ir tikinčiųjų prašymą Šventasis Tėvas atsakė čia skelbiamu raštu.

Mes Lietuvos Vyskupai, pranešdami Jums šią Šventojo Tėvo malonę, pareikštą mūsų tautai ir ypač Jums, Lietuviškasis Jaunime, turime vilties, kad Jūs ypatingu būdu teiksite garbę ir dėkosite Visatos Viešpačiui, kuris Lietuvai ir visiems Lietuviams yra davęs taip garbingą šventą Glo-

bėją, kurio užtarymu Jis jau senai padėjo Lietuvių tautai, padės jai ir šiais sunkiais laikais ir ateityje.

Mes tikimės, kad Jūs, nors išblaškyti visame pasaulyje, kuris šiandien taip apsikrėtęs stabmeldiškais nedorais papročiais ir visokiomis klaidomis, mokėsite parodyti dėkingumą ypatingam Jūsų Šv. Globėjui, jį garbindami ir sekdami jo ištikimybę Dievo įsakymams, evangeliniam tobulumui, meilę Švenčiausiajai Marijai, uolumą ginti Katalikų Eklezijos mokslą ir jos teises, brangindami sielos ir kūno nekaltybę, pasekdami teisingą pasaulio tuštybės supratimą ir kitas jo dorybes, pelniusias jam amžiną laimę ir dangiškąją garbę. Eidami jo eitu gyvenimo keliu, ir Jūs būsite vis vertesni didesnių Dievo malonių, vis gražiau išgarsinsite Jūsų vardą, kaip lietuvių katalikų, visur, kur teks Jums gyventi, visų tarpe, su kuriais Jums teks susitikti. Tuo keliu eidami, Jūs būsite vis tvirtesnis tautos gyvybės ir tvirtybės pagrindas.

Jūsų Broliai, kenčią Lietuvoje ar esą siaurės tirono tremtyje ir kalėjimuose, negalės kol kas nei šios naujienos išgirsti nei už ją padėkoti Šventajam Tėvui. Mes tikimės, kad Jūs iš visų pasaulio kraštų atsiliesite ir anų Jūsų Brolių vardu, išreikšdami Šventajam Tėvui dėkingumą už parodytą meilę ir užuojautą Lietuvių Jaunimui, ypatingai šiose sunkiose mūsų tautai valandose. Mes tikimės, kad tas dėkingumas bus ne vieno karto, ne laikinas, o amžinai atsimintinas, kol gyva bus Lietuvių tauta.

Nuo dabar Lietuvių Jaunimo tarpe visuose pasaulio kraštuose turi prasidėti ypatingesnis Šventojo Globėjo garbinimas, atsimenant jį kasdieninėje maldoje, įvedant jo garbei atskiras valandas ir dienas. Sekdami seną, Lietuvių tautoje savo laiku prigijusią tradiciją, mes randame, kad Lietuvių Jaunimui būtų tinkamiausia švęsti metinę savo Ypatingojo Globėjo šventę — Šv. Kazimiero relikvijų perkėlimo dieną, kuriai yra paskirtas pirmas sekmadienis po oktavos Švenčiausios Marijos Dangun Ėmimo (sekmadienis po 22 rugpiūčio). Ta šventė jau buvo Jums priminta 1946 metais, ir daug kur Jūsų ji jau buvo švenčiama. Derėtų, kad jau šiais metais pasiruoštumėte tai šventei visas Lietuvių Jaunimas kartu — pradedant mažiausiais ir baigiant užaugusiais. Amžiumi vyresnieji turite parodyti daugiau iniciatyvos ir uolumo tiek šventę garsinant, tiek ją ruošiant, tiek vadovaujant jaunesniesiems. Prieš šimtus metų už tikėjimą persekioti airiai, pakrikę po platų pasaulį, savo tėvynės Globėjo Šv. Patriko

šventę padarė tarsi tautine švente viso angliškai kalbančio pasaulio. Jų pavyzdys tepaskatina Lietuvos Jaunimą Šventojo Kazimiero — Ypatingojo Lietuvos Jaunimo Globėjo šventę ruošti su visu širdies atsidėjimu, su visu pasiryžimu, kad ji taptų viso bet kur esančio Lietuvos tautos Jaunimo šventė.

Visagalis Viešpats Dievas, kuris yra neišsemiamas malonių šaltinis, tebūna gausus Jums, Mylimiausias Jaunime, savo malonėmis, tesustiprina Jus šventame tikėjime, Jūsų viltyje į geresnę visos tautos ir Jūsų ateitį Jūsų krikščioniškoje doroje, o ypatingai meilėje: meilėje Dievo, meilėje Šventos mūsų Motinos Eklezijos, meilėje Švenčiausios Marijos, kurią taip ypatingai garbino Šv. Kazimieras, meilėje visiems mūsų Broliams.

Visagalio Viešpaties Dievo Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios palaiminimas tenužengia ant Jūsų ir tepasilieka visados.

Juozapas J. Skvireckas

Kauno Arkivyskupas Metropolit

Vincentas Brizgys

Kauno Vyskupas Pagelbininkas

Vincentas Padolskis

Vilkaviškio Vyskupas Koadjutorius

Z A M S, 1950 metų

Kristaus Prisikėlimo dieną.

P. S. Kas iš kunigų norėtų gauti Šv. Kazimiero Relikvijų Perkėlimo šventės Mišias, tesikreipia į tremtyje esančius Lietuvos Vyskopus.

PASAULIEČIO LAIŠKAS PAMOKSLININKUI

Didžiai Gerbiamas Kunige,

Jūs norėjote, kad aš atvirai pasakyčiau, ko šiandien pasaulietis laukia iš kunigo, atėjęs į bažnyčią paklausti pamokslu. Stengsiuosi atsakyti, ką manau aš ir ką esu iš kitų patyręs.

Du žmogaus palydovai

Visiškai reikėtų sutikti su vieno kunigo pamokslininko pasakymu, kad žmogus, gyvendamas šioje žemėje, turi tik du savo ištikimuosius palydovus: džiaugsmą ir liūdesį. Jie lydi žmogų plačiaisiais jo gyvenimo vieškeliais ir siaurais takeliais. Kiekvieno žmogaus troškimas yra kuo daugiau turėti džiaugsmo valandėlių ir kuo mažiausia liūdesio. Deja, šis paskutinis mūsų palydovas — liūdesys yra daug dažnesnis svečias. Geriausi jo talkininkai yra mūsų gyvenimo nepasisekimai, vargai ir nelaimės.

Žmogaus gyvenimas, kaip sakoma, yra kova už būvį arba veržimasis prie gėrio, prie laimės, prie džiaugsmo. Bet paklauskime, kas žmogui suteikia laimę ir džiaugs-

mą. Tai yra didelis ir sunkus klausimas, bet kartu ir labai paprastas. Žmogus žmogui nelygus. Vienas trokšta labai daug ir labai didelių dalykų: turtų, garbės, linksmybių. Jis tikisi, kad tie dalykai jį padarytų laimingą, suteiktų džiaugsmo. Kitas pasitenkina ir kuklesniais reikalavimais, jam užtenka turėti giedrią ir ramią sąžinę, išgirsti iš kito paguodos ir suraminimo žodį, surasti po ilgų darbo ir vargo dienų bent trumpą valandėlę skaidresnių prošvaisčių, kūninio ir dvasinio poilsio.

Kūninio poilsio žmogus gali susirasti pats, bet dvasinio poilsio jis laukia iš kunigo, ypač sekmadienį atėjęs į bažnyčią.

Ko pasaulietis laukia iš pamokslininko?

Kiekvienas, nuėjęs į bažnyčią, šalia maldos ir susikaupimo valandėlių, be abejo, ir iš pamokslininko laukia ko nors netikėtesnio, sakyčiau, net sukrečiančio. Bažnytinė auditorija, sužiurusi į kunigą sakykloje, nori išgirsti iš jo iškilmingų, autoritetingų ir imponuojančių minčių.

Pradėjus kunigui skaityti tik evangeliją, jau iš jo balso ir iš jo laikysenos tikintieji sprendžia, kokias mintis ir kokią pamokslą iš jo lūpų išgirs. Mano manymu, pamokslo forma ir mintys turi būti iškilmingos, net perlais apipintos. Juk yra skelbiamas paties Dievo žodis, nagrinėjamos amžinosios tiesos, žodžiais žmogui perduodama tikėjimo ir gyvenimo atrama.

Pamokslo metu bažnyčioje bus, be abejo, įvairių klausytojų: vieni — ramioji ir skaidrią dvasios būklę, kiti — abejingi ir palūžę, tretieji — visiškai pesimistai. Jie mano sau: “Dirbu, dirbu ir ko geresnio galiu sulaukti?” Ne paslaptis, kad šiuose kraštuose, kur mes esame atbloškė, dažnai žmogus tampa vien šaltos geležinės mašinos draugas. Jis eina į darbą visokiu laiku ir įvairiausiomis pamainomis. Gal ne vienas, eidamas vakare į darbą, atsidūsta ir sielos gilumoje pagalvoja: “Ir vėl prieš akis juoda darbo naktis...” Taigi, tokios mintys gali kartais žmogų ir ne visai šviesiai nuteikti. Tad štai dabar ir norėčiau pasakyti:

— Kunigai, pamokslininkai, mokėkite sujudinti tikinčiųjų dvasią! Padarykite jų sielos gilumoje perversmus! Juos įtikinkite, kad darbas nėra pražūtis, kad darbu mes siekiame ne tik fizinės, bet ir dvasinės gerovės. Tas vargas nėra amžinas, sulauksime ir šviesių dienų.

Kitiems ne darbas liūdesio sukelia, jie gal daugiau sielojasi dėl netektos Tėvynės. Taigi, ir jiems reiktų paguodos žodelio, pastatyti juos į ryžtingą kelią, įkvėpti drąsos kovoti, kentėti... Mano manymu, tai yra didžiausia dabartinių pamokslininkų pareiga.

Oratores fiunt!..

Gal ne vienas iš kunigų pasakys, kad tai yra ne taip lengva, kad ne kiekvienas tai gali, ne visi kunigai yra apdovanoti pamokslinio meno dovanomis ir gražiu minčių dėstymu. Taip, visa tai gerai suprantame, bet lotynų patarlė sako, kad “poetae nascuntur, oratores fiunt”, t. y., kad tik poetai jau gimsta su “poetiška gyslele”, o

pamokslininku, kalbėtoju gali kiekvienas tapti, reikia tik darbo ir pasiruošimo.

Pamokslininko žodžiai visados turėtų būti drąsūs, ryžtingi. Mintys turėtų sverti “po kilogramą”. Neužtenka žodžių, reiktų nurodyti ir pavyzdžių. Ypatingai kunigo pavyzdys, visas jo gyvenimas, jo asmuo turėtų būti tikintiesiems nuolatinis ir iškalbingiausias pamokslas. Jo veide turėtų švitėti giedra, ramus atviras žvilgsnis, kilni dvasia.

Gera, jei kunigas jau iš prigimties yra geras kalbėtojas, bet tai nėra būtina. Jei kunigas kalbės ir paprasčiausiai, bet tie paprasti žodžiai eis iš širdies, jis žmones sujaudins ir įtikins. Mes ir savo tarpe turime gražių šios rūšies pavyzdžių. Nekalbėdamas apie tuos pamokslininkus ir misionierius, kurie dar ir dabar darbuojasi tarp lietuvių vienoj ar kitoj vietoj, noriu paminėti tik vieną a. a. kun. Alfonsą Lipniūną, nužudytą Lietuvos okupantų. Jo ir išvaizda ir iškalba buvo labai paprastos. Bet jis buvo nepamainomas pamokslininkas. Jis nebuvo koks ypatingas gražbylys, kalbėdavo labai paprastu stiliumi, bet kalbėdavo taip nuoširdžiai, jog klausytojai tartum juste pajusdavo, kad pamokslininkas nori su jais pasidalinti savo širdies dalelytėmis.

Pamoksluose jis liedsdavo pačius paprasčiausius reikalus, kasdieninius reiškinius. Iš tų paprastų dalykų jis sukurdavo lyg kokią gražų veikalą ir padarydavo įtikinančias išvadas.

Kartu su Evangelija kun. Lipniūnas kartais atsinešdavo į sakyklą laikraštį, ir net leidžiamą nacių ar bolševikų. Iš tų laikraščių jis rasdavo, ką pacituoti ir greitai sumegzdavo, kokias išvadas iš to padaryti. Žmonėms tai be galo patikdavo ir duodavo naudos.

Baigdamas noriu paminėti vieną pasakojimą iš legendarinio Lietuvos kunigo, giesmės “Pulkim ant kelių” autoriaus, kun. Antano Strazdelio gyvenimo. Iš šio pasakojimo matysime, kad jeigu klebonas nebars parapijiečių, bet savo raginimuose

vartos gudrumo ir sąmojaus, tai galės daug ko pasiekti net ir materialiniuose parapijos reikaluose.

Vienoje parapijoje buvusi labai sena bažnyčia. Būtinai reikėję statyti naują, bet klebonas jokių būdų negalėjo priprašyti parapijiečių, kad savo aukomis prisidėtų prie bažnyčios statymo. Tada jis pasikvietė kun. Strazdelį ir paprašė, kad per pamokslą jis paveiktų žmones. Strazdeliui įlipus į sakyklą, tarp skylėtų lubų ir kiau-ro stogo čirškėjo krūva žvirblių. Jis ilgai nieko nesakęs, tik į žvirblius žiūrėjęs. Pa-

galiau, atsisukęs į altorių, garsiai sušuko:

— Jėzau, Jėzau, tai sulaukei laikų, kad ir žvirbliai Tau čia ramybės neduoda, nešlovę daro. Bėk Tu iš čia ir aš bėgsiu!...

Ir taip taręs, pamažu ėmė iš sakyklos lipti žemyn. Tada žmonės ėmė balsu šaukti:

— Kunigėli, kunigėli, nebėk, pastatysime naują bažnyčią!

Ir žmonės tuojau bažnyčios statymu susirūpino...

Pranys Alšėnas

KUR YRA LAIMĖ

Visi Tavo laišakai man yra nepaprastai malonūs ir įdomūs, bet gal didžiausią išpūdį padarė ir labiausiai mane privertė susimąstyti kai kurie paskutiniojo laiško žodžiai. Ten, labai susirūpinęs, Tu klausai mane: “Sakyk, kas yra laimė? Kur ji yra? Kaip ją surasti?” — “Taip”, — klausiau ir aš pats save, — “kur surasti laimę?”

Atsimenu, tą klausimą girdėdavau, dar būdamas mažas, mamytės pasakose. Ji dažnai pasakodavo, kad kartą gyvenę trys broliai, du išmintingi ir vienas kvailas. Visiems kartu gyventi pasidarę ankšta, ir jie išėję laimės ieškoti. Išėina ir kiekvienas pasuka kitu keliu. Kiekvienas jų klausia save ir kitus: kur ieškoti laimės? Beveik visada tik tas kvailučiu laikomas brolis, kurs ieško laimės ne ten, kur kiti protingieji, suranda tikrą laimę.

Man atrodo, kad tas Tavo rūpestingas klausimas ir anas taip dažnai pasikartojęs laimės ieškojimo motyvas liaudies pasakose išreiškia giliausią žmogaus troškimą: surasti kur nors sau laimę. Ieškodami laimės, žmonės eina įvairiais keliais, bet visus veda tas pats tikslas. Troškimas ir viltis surasti laimę duoda žmogui jėgų kovoti, ištvėmės dirbti ir aukotis. Nustojęs vilties surasti laimę, būti laimingu, jis

dažnai nustoja noro gyventi ir kartais žiauriai tą savo beprasmį gyvenimą užbaigia.

Ir kur tik nebandė žmogus sau laimę surasti!

Kur laimės nerasi

Ne vienas manė būsiąs laimingas, jei taps kokia pasaulio garsenybe. Jis dėjo didžiausias pastangas, griebėsi visų garbingų ir negarbingų priemonių, kad tik kiek galima labiau pagarsėtų ir savo vardą padarytų žinomą net kitoms kartoms. Bet pasikeitė politika, krašto padėtis ar valdovai, tas žmogelis pateko į nemalonę ar net turėjo skubiai nešdintis į svetimą kraštą ir čia pasidarė menku, nežinomu, nevertinamu. . .

Kitas norėjo, sukūręs sau ramų šeimos lizdelį, taikoje niekeno netrukdomas gyventi ir manė ramybėje bei savųjų meilėje būti laimingu. Bet užėjo karo šmėkla ar piktas žmogus, jį nuo šeimos atskyrė, mylimuosius nuo jo atplėšė, ir jis vėl vienišas, nelaimingas ir bastūnas. . .

Šių dienų žmogus taip bijo skausmo bei kančios ir mano, kad būti sveiku ir neken-tėti yra laimė. Bet gal dar niekada nebuvo pasaulio ligoninės taip prikimštos ligonių, sužeistų ir niekada nebuvo girdėta ant žemės tiek dejavimų, kaip šiandien.

Dar neesu matęs tokio turtingo žmogaus, kurs sakytų: aš esu turtingas ir pilnai laimingas. O jei kuris ir jautėsi kada nors toks esąs, tai greit atėjus liga ar mirtis tą jo laimę užbaigė. O juk niekada mirtis dar neturėjo tokios gausios šienapiūtės, kaip šiandien. Laimė, kuri baigiasi, nėra tikra laimė.

Gal jos visai nėra?

Visai aš nesistebiu, kad Tau, matant kaip vieni, siekdami savo tariamos laimės, jos pasiekti neįstengia, kiti, pasiekę tai, ko norėjo, vis dėlto laimingi nesijaučia, kilo liūdna mintis, kad gal žmogui visiškai nėra lemta surasti laimę. Gal ir Tau jau atrodė geriau negyventi, negu gyventi, negalint patenkinti savo stipriausio ir giliausio širdies troškimo.

Bet jeigu Tu nenori prileisti, kad žmogus yra iš visų padarų kvailiausias ir visai beprasmis, jeigu Tu sutinki, kad žmogus yra Dievo — begalinės Išminties kūrinys, tai gali visai ramiai tikėti tą visiems žmonėms įgimtą laimės troškimą neesant beprasmi ir neįvykdomą. Taip, žmogus gali pasiekti laimę, tikrą ir nesibaigiančią ir jeigu jam tai nesiseka, tai tik dėl to, kad jis eina blogu keliu, kad ieško laimės ten, kur jos nėra. Tas be galo geras ir išmintingas Dievas, kurs sukūrė žmogaus prigimtį ir jai įdiegė tą nesiliaujančią laimės troškimą, turėjo duoti ir galimybę tą troškimą pasotinti. Iš tikrųjų, Jis taip ir padarė.

Tavo vadovas

Pats žmogaus Kūrėjas, matydamas savo kūrinio bergždžias pastangas ir nepasisekusius mėginimus pasiekti savo didžiausią troškimą, atėjo parodyti kelią į laimę. Tas Jo parodytas kelias yra tiesus ir tikras, tik, deja, eina per skausmus ir kryžių. Jei žmogus tą kelią pamiltų ir noriai juo eitų, nebūtų jis sunkus ir skaudus. Bet žmogus per dažnai iš to kelio išsisuka ir savo nuožūra laimės pilis stato. Dievui tada tenka griežtai ir žiauriai tas apgaulingas laimės pilis sudaužyti ir žmogaus gyvenimą pakreipti į tikrąjį kelią.

Dėl savo ir kitų žmonių nepasisekimų laimės kelyje Tu gali kaltinti politikus, piktus kaimynus, save, ir tai bus bent iš dalies teisinga. Bet neužmiršk, kad yra dar vienas “kaltininkas”, kurs kitų kaltėmis pasinaudoja, norėdamas išvesti Tave ir juos į gerą kelią. Kad žmogus gali pasipriešinti Dievo valiai, kad gali savo visagaliui Kūrėjui atsakyti: ne! —tai yra žmogaus didumas. Bet kad jis ta savo laisve pasinaudoja ir Dievui pasipriešina — yra žmogaus beprotybė ir menkumas. Kad Dievas davė žmogui laisvę neklausyti savo įstatymų, tai yra Dievo didumas. Bet kad Dievas moka ir gali žmonių nusikaltimus ir nuodėmes panaudoti galutiniam sielų išganymui, tai yra Jo didybės viršūnė.

Dievas niekada nėra kaltas dėl karų, žudymų ir naikinimų — tai žmonių darbas. Bet Dievas, iš pagarbos žmogaus laisvei tai leisdamas, galų gale savo mylimiesiems viską išves į gera.

Gal sakysi, kad yra per daug žiauru, jog Jis leidžia žūti tokiems kultūros turtams? Bet kas yra visi kultūros turtai prieš vieną žmogų? Jie visi, kaip vaikų pastatyti smėlio nameliai, sugrius, o žmogus pasiliks amžinai. Bet sakysi: tiek žmonių gyvybių žūsta! Na, tai kas? Gal kaip tik tai ir buvo jų kelias į laimę, kad jie žuvo. Bet sakysi, kad tai yra per žiauru, Dievas galėtų parinkti malonesni kelią?

Vienintelis kelias

O, žmogau, kas tu esi, kad imi nustatinti savo Kūrėjui, ką Jis gali ir ko negali? Jis yra Viešpats! O, be to, ar neturi gydytojas kartais žiauriai piaustyti gyvą žmogų, kai reikia gelbėti jo gyvybę nuo mirtino pavojaus?

Ir tikrai, už žmogaus nuodėmę Dievas ne tik gali, bet ir turi būti žiaurus, jei Tu nori tai žiaurumu pavadinti. Senais laikais Jis net ištisus miestus sieros ugnimi išdegino. Jis buvo žiaurus net savo Sūnui, kurs už žmogaus nuodėmes turėjo kentėti ir mirti. Bus žiaurus tiems, kurie Jo malonę paniekins. Ir dabar Jis yra griežtas ir žiaurus, vesdamas žmones ir tautas į tą

kelią, kurs maištininkui žmogui po jo nusikaltimo tik jis vienas ir beliko — į kryžiaus kelią.

Jis net iš kiekvieno žmogaus ir iš Tave reikalauja, kad būtum griežtas, kietas ir net žiaurus pats su savimi, kai tas bus reikalinga užtikrinti laimę. Katalikų tikėjimas nėra išlepėlių ir minkštakūnių tikėjimas. Jis reikalauja iš savo sekėjų tikro griežtumo visame gyvenime.

Bet iš kitos pusės, tai nėra stoikų ar Indijos fakyrų tikėjimas, kurs reikalautų save kankinti ir pačią kančią bei skausmą padarytų gyvenimo prasme. Ne, mums kančia, kryžius ir mirtis yra tik priemonės, vedančios į tikslą, į laimę. Kančia ir Kristui buvo tik priemonė mus išganyti ir duoti mums pavyzdį. Jis atėjo pašvęsti savo gyvenimo kitų tarnybai, dirbo ir mokė be poilsio, neturėdamas nė kur galvos priglausti, kol galų gale savo gyvybę už kitus atidavė. Tuo keliu Jis nuėjo į aukščiausią atsikėlimo garbę ir laimę, kviesdamas ir Tave sekti JĮ, kad drauge su Juo nueitum ten, kur kiekvienas Tavo laimės troškimas bus pilnai patenkintas.

Jeigu būtų kitas geresnis ir saugesnis kelias į laimę, tai Kristus tikriausiai jį Tau būtų parodęs, nes Jis Tave taip myli.

Keleivis ir kareivis

Kristus visai nežada savo dieviška jėga apsaugoti Tavo gyvenimą nuo visų pavojų. Priešingai, Jis siunčia Tave tiesiog į pavojus, tarp vilkų, nors žino, kad Tu esi silpnas, kaip avinėlis. Jis liepia pasidaryti gudriu, kaip žaltys ir žiūrėti, kaip tų pavojų išsisaugosi.

Tau niekas nėra čia žemėje taip brangu, kaip laisvė. Bet Kristus savo pavyzdžiu reikalauja paklusnumo, nes ir Jis pats tapo paklusnus iki mirties ant kryžiaus. Tu turi jaustis čia žemėje, kaip keleivis ir užtat čia laimės neieškoti. “Mes esame svečiai ir keleiviai čia žemėje” (Žyd. 11,13). “Čia mes neturime nuolatinės buveinės, bet ieškome busimosios” (Žyd. 13,14).

Ir ne visuomet Tu galėsi keliauti ramiu ir patogiu keliu, dažnai turėsi “klaidžioti

po dykumas, kalnus, lindynes ir žemės urvus, prislėgtas, suvargintas” (Žyd. 11,38). Kartais Tu pats sau tapsi priešu, vaitosi, kentėsi skausmus ir gal pasijusi taip vienišas, kad su nukryžiuotu Kristumi sušuksi: “Mano Dieve, mano Dieve, kam mane apleidai!”

Ir visa tai Tu turi ne tik kantriai nemurmėdamas nešti, bet turi net su džiaugsmu tai priimti: “Lyg nuliūdę, nes tikrai, atrodo, būtų priežastis nuliūsti, o tačiau visada linksmi ir besidžiaugią” (2 Kor. 6,8).

Bet kaip Tu pajėgsi tai padaryti, kur gausi jėgų? Tau padės tikėjimas Kūrėjui ir Jo pažadams, viltis ir pasitikėjimas Jo pagalba, o svarbiausia, meilė Kūrėjui, artimui, tikras noras pasiekti amžiną laimę. O savo sunkiausiose valandose stenkis išgirsti gilios meilės ir užuojautos balsą: “Palaimintas, jei dabar verki, nes eini tiesiu keliu į tikrą laimę, kurią pasiekęs, juoksiesi!”

Štai, kur yra Tavo laimė, štai, kur ją surasi.

Tavo Vl. Mikalauskas, S.J.

KAM TAS EIKVOJIMAS?

Perskaitęs paskutiniuose “L.L.” numeriuose straipsnį “Dangus skelbia Dievo didybę”, supratau, kad tie milijardai milžiniško didumo žvaigždžių mums kalbėte kalba apie Dievo, Visatos Kūrėjo, didybę ir galingumą. Galima suprasti ir Jo išmintį, nes visa tai Jis taip gražiai sutvarkė, kad tos žvaigždės, besisukdamos ir bekeliaudamos dideliu greičiu, niekados nesusiduria su kitomis, neįvyksta jokia katastrofa.

Bet nesuprantu, kaip galima suderinti su Dievo išmintimi tą taip didelį nereikalingą eikvojimą. Juk, pavyzdžiui, jeigu mano reikalams pakanka vieno automobilio, tai būtų neišmintinga jų prisipirkti kokį tūkstantį; vistiek aš jų visų negalėčiau vartoti.

Panašiai yra ir čia . Kad mums yra reikalinga saulė, kuri duoda šviesą šilumą, kad yra naudingas mėnulis, kurs naktį pašviečia, niekas tuo neabejoja. Na, pagaliau galėtume suprasti ir šokią tokią naudą tų žvaigždučių, kurias matome savo akimis, jos bent pamirkčioja tamsią naktį. Bet kokia nauda iš tų žvaigždžių, kurias galima susekti tik per teleskopą? O astronomai sako, kad yra daugybės taip tolimų žvaigždynų, kad nė teleskopas nieko nepadeda. Tad koks jų tikslas? Kam jų Dievas tiek pritvėrė?

J. Sak.

Teisingai sakai, kad stebėdami Dievo kūrinis, galime pažinti ir jų Kūrėją, patį Dievą. Begalinė daugybė taip gražiai sutvarkytų dangaus kūnų mums skelbia Dievo didingumą ir Jo išmintį. Pats supranti, kad saulė mums duoda šilumą ir šviesą, be jos nebūtų gyvybės žemėje. Sakai, kad naudingas yra ir mėnulis, nes jis naktį pašviečia. Bet ne tik šita yra jo nauda

Žinai, kad jūrose būna, taip vadinami, potvyniai ir atoslūgiai. Jų priežastis yra mėnulio traukos jėga. Jeigu nebūtų mėnulio, nebūtų nei potvynių nei atoslūgių. Tada jūrų vanduo, stovėdamas visuomet vietoje sugestų, dugne prasidėtų puvimas, jūrų gyviamis sąlygos pasidarytų nepakenčiamos.

Jei mėnulis būtų toliau nuo žemės, potvyniai ir atoslūgiai būtų labai nežymūs. O jeigu jis stovėtų arčiau prie žemės, tai potvyniai būtų toki dideli, kad užlietų ir žmonių gyvenamas vietas.

Tad matai, koku matematišku tikslumu viskas yra sutvarkyta, kad būtų apsaugota gyvybė tiek sausumoje tiek vandenyje. Argi tai galėjo pasidaryti be didžios Dievo išminties?

Ir tų žvaigždučių Jis "prisagstė" danguje ne tik dėl to, kad jos mums "pamirkčiotų". Ir jos turi savo tikslą, nors kartais silpnam žmogaus protui jis ir nėra visiškai suprantamas.

Apie koki nors "eikvojimą" čia negali būti nė kalbos, nes Dievas viską sutvėrė iš nieko vienu savo valios veiksmu. Jam nė

kiek nesakiau sutverti didžiausius žvaigždynus, už mažutį aguonos grūdelį.

Jei Dievas, tverdamas dangaus kūnus, ir nebūtų turėjęs kito tikslo, visiškai pakankamas tikslas būtų tas, kad tie Jo nuostabūs tvariniai mums padeda pažinti Jį pati.

O jeigu yra tiek žvaigždynų, kurių net nė tobuliausi instrumentai mums dar nepajėgia atskleisti. Jei yra tiek Dievo tvarinių, kurių tikslas mums yra nesuprantamas, tai ir iš to mums yra didelė nauda. Tokiu būdu mes stengiamės dar labiau tobulinti savo išradimus, ieškome vis naujų kelių naujų minčių, vis labiau ir labiau ryškėja mūsų proto jėga, kurioje vis geriau ir tobuliau atsispindi dieviškoji jėga ir dieviškasis protas.

BAŽNYČIA IR HIGIENA

Bažnyčia daugelį žmonių atbaido kai kuriomis savo nehygieniškomis apeigomis. Jeigu tos apeigos būtų panaikintos, daug daugiau žmonių praktikuotų religiją. Tokios nehygieniškos ir kenksmingos apeigos, mano nuomone, yra, pavyzdžiui, šlakstymasis švęstu vandeniu, kryžių bei relikvijų bučiavimas ir kitos į jas panašios.

P.S.

Nemanyčiau, kad panaikinus tuos Tavo suminėtus tikiybinius papročius, žmonės daugiau praktikuotų religiją ir uoliau lankytų bažnyčia. Juk tai yra neesminiai dalykai. Už pasišlakstymą švęstu vandeniu arba už relikvijų pabučiavimą yra skiriami atlydai. Bet jeigu ir niekados neliesi švęsto vandens ir nebučiuosi relikvijų, vis tiek gali būti išganytas.

Bet argi jau šie veiksmai yra tikrai toki nehygieniški? Manau, kad dar nė vienas nuo jų neužsikrėtė ir nesusirgo. Jeigu šie veiksmai yra kenksmingi ir nehygieniški, tai dar kenksmingiau ir nehygieniščiau būtų su kitais sveikintis, liesti durų rankeną, valgyti kito pagamintą valgį. Jei pasiryžtum išvengti šitų "nehygienišku" veiksmų, Tavo gyvenimas tarp žmonių būtų neįmanomas.